National Library of Israel
Doar Hayom - דאר היום, 03.06.1932, page 7

אמר עזמות...

(סוף מעמוד ב")

שלא תבייש את יוזמיה, והמיגפון אשר יתנשא מעל לכסא החגיגות וישמיענו חדשות מהעולם הגדול ולוחות גרמופון מן המעולים—הרי יוכיח.

וכי תמצי לומר: לשם מה כל הטרדה הזה?— הוי אומר: „למלא רצון קונו", דזיינו: להשליש כמה עשרות לא"י מאחב"י לקופת ממשלתנו הא-דיבה, למשלת הברזל, בתור פרס על הכנסת אור-חיים, כידוע.

וראו זה מענין: בזמן שאחב"י בק"ק חיפה משנסים מתניהם ומשוועים לאל עליון, שימציא להם מעט חומר לסדור הילולא-וחיננא א לא תל-אביב, עושים פרסום רבתי בעתונות ומרעישים עו-למות—בשעה זו יושבת לה מיודעתנו „הצעירה" מחסידות אומות העולם על הר הכרמל ומטרום שבתה היא מתיזה ניצוצות האחוה והשלום בין כל העמים בארצנו ללא כל פרסום ו„טרדה" ואנו בל ידענו ושמענו...

„האספה הפומבית" של אגודה עולמית ל צ ע י ר ו ת נוצריות, שנערכה לפני שבועות מספר בבית המלון „מג"סטיק" עפ"י הזמנות פר-טיות, שבה ישבה ראש ידידתנו הנ"ל בעלת „הטון החדש", ומושלנו המחווי משמאלה בנוכחות עש-רות תרבושים ומטרוניתות כבודות—היא אחת כיצירותיה הכבירות לטובת האנושיות האומללה...

וכל אשר לא הזיע ב„אספה פומבית" זו, לא שמע את הנאומים המוצלחים של ידידתנו מהר הכרמל, המקומל החביב, הג" נוהו מכורות, ולא ראה כיצד הסתלקו 3—4 המוזמנות מהסתדרות נשים בחיפה עוד לפני גמיעת התה למרות הצמאון הארור, שתקפן לשמע הנאומים, אשר נמשכו, בלי עין הרע, „הכל כמו אצלנו"—לא ראה ולא שמע כיעודו אספה פומבית בנוסח אירופה...

* * *

ומחיפה לעכו, כלומר לבית-הסוהר בעכו — רק צעד אחד, קפיצה אחת...

„נזדמנתי עם נ פ ת ל י ר ו ב י נ ש ט י ן אסיר מאורעות חיפה"—כותב לי שכנו מבית הכלא —„ומה עגום ומדאיג מצבו. סובל הוא נוראות מכל הבחינות... כל המוסדות שלנו, המתנדבים בעם לעשות צדקות אינם דואגים לו ואינם מתענינים בו ובגורלו המר.. בזמן שחינקים ואורפאלי, הם ומשפחותיהם, „נהנים מכל טוב", הריהו מוכן לכל הפורענויות. למשל, סובל הוא מכאב שנים. אסיר, שהפרוטה מצויה בכיסו, מכניסים לו רופא-שנים ע ל ח ש ב ו נ נ ו מן החוץ, והלה מרפא את שניו, ומה יעשה רובינשטיין שאין לו במה להזמין „דנטיסט" מן החוץ?...

„והחש בשיניו יעסוק בתורה. אחרי לבטים קשים עלה בידיו לקבל עתונים וספרים לקריאה ויזכר לטובה מנהל בית הסוהר שעזר לו בהרבה בענין זה. ומחמת, שהספרים הנכנסים אינם יוצ-איים, נתעשר בית הסוהר בעכו בספריה עברית... אם אין מזון גשמי יהיה לכהפ"ח מזון רוחני, למלא רעבון הנפש..

„וכאן, דברים אחדים להרבנים הראשיים בי-רושלים וביחוד לרבנים הגאונים מ ר ק ו ס ו ק נ י א ל בחיפה: היתכן, שבספרית בית-הסוהר, המונה כמה מאות אכסמפלרים, לא ימצא ספר ת נ "ך או ס ד ו ר ת פ ל ה? צר, צר מאד היה לי, כותב בעל המכתב, בשעה שיהודי דרך מבין האסירים דרש ממני ביום השבת סדור להפלה ולא יכולתי למלא את מבוקשו. האין זה מחובתם של המוסדות ה ד ת י י ם לתקן מיד את המעוות? לכהפ"ח אל יקפצו פרי נדבתם מל-הדיות נפש מישראל הצמאה אחר דבר ה", ויחשב להם הדבר לצדקה גדולה!

„וראו מה בין בני לבן חמי. הם, „גבורי צפת", הכלואים ברובם בעכו, מוסדותיהם דואגים להם והם יושבים בשלוה, אוכלים ושותים ושלום על נפשם באמונים עלי תולע. אין לך חג וחגא משלהם, שלא יבואו לבקרם ושלא יביאו להם כל טוב, ואל אותו העלוב ש ל נ ו אין יוצא ואין בא. אין איש הלבב בא לבקרו ולשאול לשלומו. הזהו ה ג מ ו ל?"...

* * *

אמנם כן, לאחב"י יש מושגים מיוחדים בדבר „נמוס" ו„דרך ארץ". הלצים שביהודי אשכנז בדו-רות שלפנינו היו אומרים: ה מ ס כ ת א מס" דרך ארץ) לנו היא, אבל ד ר ך א ר ץ יש ב ה ם (בין הגויים). ובאמת חושבים אחב"י ביחוד בזמננו ובמחננו את המסכתא הזאת למין „הלכתא למשיחא", כסדר קדשים וטהרות. ולפיכך התפתחו בינינו נמוסי „דרך ארץ" מיוחדים, לרבות אצל הדור הצעיר, שאין דוגמתם אפילו אצל הע-רבים.

למשל, ביום א" בשבוע, נגש יהודי מר מ. לוין בשכונת „בני ברית" למכונית „המקשר", ההולכת כ„המשביר" לבית-הכרם, וכשראה כי המכונית היא מלאה שאל מאת הנהג ק. אם יש עוד מקום בשבילו.

— „אין מקום!", ענה הנהג קצרות.

בינתים עלה ערבי אחד על מדרגת הדלת הקדמית ושאל אף הוא אם יש מקום בשבילו ב„טרומביל".

— „מאפיש!" (אין!), ענה ה„שופר" לאקונית.

עודנו מדבר, והנה הופיע „אדון בפקדך", מה„מאבערס" הגדולים בסוכנות ומתושבי בית-הכרם, עם ילקוט עור יפה בידו, ומבלי דבר דבר הלך קוממיות וישב במכונית על רגלי אנשים אחרים.

כשראה זאת הערבי, נעלב בצדק ואמר:

— „לא, יא כאוואג"אה! מא ביסירין" (לא, אדוני, זה אי אפשר!)... אני באתי לפניו ולא נתת לי מקום.

מה עשה הגוי? — ישב על הרוכן של הנהג ואמר כמלך הצדפתי בשעתו: „הייני, האן" כלומר: פה אני יושב ולא אזוז מכאן...

הנהג סדר שני מקומות במכונית, גם ליהודי מיבה"כ וגם לערבי. אז נגש אליו היהודי הראשון מר לוין וטען: האם בזכותו של הגוי סדרת מקום נתן למיוחס שלנו, והרי אני באתי לפניהם, והיכן היושר?...

אז פנה אליו הנהג ואמר:

— „ל ה ם רציתי לתת מקום ו ל ך לא!"

תפש את ההגה בידו, צפצף בצפצפה וברח...

* * *

ואם מעט לכם זה, הרי לפניכם ספור אחר שכתב לי יהודי זקן בכתבו הרועד, והמרעיד גם את הלב...

ובמכתבו כתוב לאמר:

שמחתי מאד בקראי במכוניות ירושלים בין יתר השלטים את השלט החדש והיפה „הכל לנעיר", כי כל העתיד לפני ה. מ. הילד. אבל אנשים הבאים בימים, שיש להם הזדמנות לנסע תדיר עם הנוער שלנו במכוניות ירושלים—אל נא יחשב להם להטאה אם יבאו לדרש מעט יותר נ מ ו ס ו ד ר ך-א ר ץ מהנערים והנערות. בשבוע האח-רון, אחרי מחלה כבדה, יעצני הרופא לנסע לתל-פיות כדי ליהנות מאווירה הטוב ולהחלים, והנה בעלותי אל מכונית השכונה ישבו להם לרוחה ילדים וילדות על שני הספסלים וצעקו בקול מח-ריש אזנים: „אין מקום! אין מקום!". אי אפשר לדרש מפיעל השב מעבודתו או מאחות רחמניה או מגבוכמת עיפה לקום ולתת מקום אפילו לבן שבעים שנה, אבל אלו הלא היו צעירים וצעירות אשר הכרת פניהם ענתה בם כי ישבו כל היום על ספסל ביה"ס והגמנסיה וכי הם, בן פורת יוסף, בקו הב-ריאות והשלמות. מ„חוסר מקום" נאלצתי לרדת מהמכונית ולחכות בשמש חצי שעה עד שנסעה מכונית שניה לתלפיות. רחוק ממני לחשוב כי זוהי דרכם של כל תלמידי בה"ס העברים במכוניות ירושלים, אבל לא היה מזיק, לפי עניות דעתי, או הנאילו מהנכבי הדור בבה"ס ובגמנסיות שלנו ללמד את הילדים והילדות גם פרק בהלכות ד"א או פשוט „מעט חומש", כדי שידעו לקיים את הפסוק „מפני שיבה תקום".

בקויתי כי כבודו יעיר על זה, הנני נשאר ידידו,

ב ן ש ב ע י ם ו א ר ב ע